

บทที่ ๖

จรรยาบรรณพยาบาล

ก่อนที่จะกล่าวถึงจรรยาบรรณพยาบาล มาทำความเข้าใจวิชาชีพการพยาบาลให้ตรงกัน ดังนี้

ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล (Florence Nightingale) ได้กล่าวถึงหัวใจของวิชาชีพการพยาบาล คือ ความเอื้ออาทร (caring) และความเมตตากรุณา (compassion) ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ควรมีในตัวพยาบาล และควรแสดงออกทุกครั้งที่ดูแลผู้ป่วย (เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และสายสมร เฉลยกิตติ, ๒๕๖๐) และให้ความหมายของ “การพยาบาล” หมายถึง กิจกรรมการช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้อยู่ในสภาวะที่จะต่อสู้การรุกรานของโรคได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ทั้งร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับความหมายของการพยาบาลที่เสนอโดย เวอร์จิเนีย เฮนเดอร์สัน (Virginia Handerson) และปรับปรุงโดยสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ (International Council of Nurse : ICN) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ มีสาระสำคัญดังนี้ “การพยาบาล คือ การช่วยเหลือบุคคลทั้งยามปกติและยามป่วยใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ หรือส่งเสริมการหายจากโรค หรือแม้กระทั่งการช่วยให้บุคคลได้ไปสู่ความตายอย่างสงบ ซึ่งบุคคลอาจจะปฏิบัติได้เองในสภาวะที่มีกำลังกาย กำลังใจ และความรู้เพียงพอ และเป็นกรกระทำที่จะช่วยให้บุคคลกลับเข้าสู่สภาวะที่ช่วยตนเองได้โดยไม่ต้องรับการช่วยเหลือนั้นโดยเร็วที่สุด” และสมจิต หนูเจริญกุล ได้ให้ความหมายของ “การพยาบาล คือ การช่วยเหลือบุคคล

ครอบครัว และชุมชน ในการประเมินและพัฒนาทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้ดีที่สุดในสภาวะแวดล้อม ที่อยู่อาศัย และที่ทำงานของผู้รับบริการ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ได้ พยาบาลต้องพัฒนาความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลในระหว่างเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ โดยคำนึงถึงแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตทั้งกาย จิต สังคม ที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย ความพิการ และความตาย” การพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ตามการเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านบริการสุขภาพของประชาชน และตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคุณธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพยาบาลและวิชาชีพการพยาบาล (ลออ หุตางกูร, ๒๕๔๓) มี ๓ ลักษณะ คือ

๑. ความรักเพื่อนมนุษย์ หรือที่เรียกว่า “เมตตาธรรม” จะทำให้บุคคลมีความอ่อนโยน เอื้อเฟื้อ คิดถึงใจเขาใจเรา ไม่เห็นแก่ตัว เคารพในคุณค่าของทุกชีวิตโดยเสมอหน้า ช่วยเหลือผู้อื่นที่มีความจำเป็นอย่างเต็มความสามารถ ร่วมมือและสร้างสรรค์เพื่อส่วนรวม มีความอดทนและให้อภัย

๒. ความรักในความจริงและความเป็นธรรม ทำให้บุคคลมีนิสัยรักเรียนแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งการศึกษาให้รู้จักธรรมชาติของชีวิตและสังคม เพื่อให้สามารถกระทำการได้อย่างมีเหตุผลและถูกต้อง เคารพในสิทธิและความเสมอภาคในสิทธิพื้นฐานของบุคคล ยึดถือความยุติธรรมและประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีความหนักแน่น รอบคอบ ซื่อตรง จริงใจ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่ให้ร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่น

๓. ความเคารพตนเอง เป็นคุณธรรมที่ทำให้บุคคลมีสำนึก พุดจาใจ มั่นในอุดมการณ์ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบและละเอียดรอบคอบ กล้าหาญที่จะเลือกข้างความถูกต้อง รักอิสรภาพและการช่วยเหลือตนเอง ในขณะเดียวกันจะมุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม รักความมีคุณภาพและทำงานต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ พากเพียร และมานะอดทน ความเคารพ

ตนเองประกอบกับความรักเพื่อนมนุษย์จะทำให้บุคคลปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีเช่นที่ตนต้องการได้รับจากผู้อื่น

ลักษณะเฉพาะของวิชาชีพการพยาบาล

การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่พัฒนามาจากความสำนึกทางจริยธรรมที่มนุษย์มีต่อกัน และเป็นวิชาชีพที่กระทำโดยตรงต่อชีวิตและร่างกายของมนุษย์ เพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณของเพื่อนมนุษย์ โดยอาศัยความรู้ความสามารถในทางวิชาการ และการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมทั้งต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ รวมทั้งต่อผู้ป่วยและสังคมไปพร้อม ๆ กัน มูซาและเดวิด (Mauksch & David อ้างในสิวลี ศิริไล, ๒๕๕๖) ได้อธิบายลักษณะเฉพาะหรือข้อกำหนดของวิชาชีพพยาบาลไว้ดังนี้

๑. วิชาชีพการพยาบาล เป็นการให้บริการแก่สังคมในด้านช่วยดำรงรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีของมนุษย์ การปฏิบัติพยาบาลจึงต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ การพิจารณาไตร่ตรอง ทบทวน และควบคุม ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่เสมอ

๒. วิชาชีพการพยาบาล เป็นการปฏิบัติต่อมนุษย์โดยตรงในลักษณะการปฏิบัติระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในฐานะของสิ่งมีชีวิต มีจิตใจและคุณค่า อันจะนำไปสู่การตระหนักรู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

๓. วิชาชีพการพยาบาล เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความแตกต่างกัน มีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นการเข้าไปให้การดูแลผู้ป่วยแต่ละคนจึงต้องอาศัย การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินผล ซึ่งต้องอาศัย การสังเกตบุคลิกลักษณะของผู้ป่วยแต่ละคน วิธีการปฏิบัติต่อผู้ป่วยรายหนึ่งอาจ ไม่เหมาะสมกับผู้ป่วยรายอื่น ๆ

๔. วิชาชีพการพยาบาล เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ป่วย การเข้าไปสัมผัสรับรู้และมีส่วนร่วมในประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วย ความเป็นกันเอง รับรู้ เข้าใจความคิด ความเชื่อ และรูปแบบของชีวิตของผู้ป่วย จะเป็นการลด ช่องว่างและความรู้สึกแปลกหน้าระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย

๕. วิชาชีพการพยาบาล เป็นการปฏิบัติที่ต้องอาศัยรูปแบบความสัมพันธ์ แบบร่วมมือกันระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากผู้ป่วยหรือให้คำแนะนำเพื่อเลือกแนวทางตัดสินใจแก่ผู้ป่วย โดยต้อง คำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย ความรู้ทัศนคติ ตลอดจนความเชื่อของผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๖. วิชาชีพการพยาบาล ต้องอาศัยรูปแบบความสัมพันธ์ที่ใช้ศิลปะความ เอื้ออาทร มีการเคารพศักดิ์ศรี สิทธิ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้ป่วย ความสัมพันธ์ ดังกล่าวอาจแสดงออกทางคำพูด การสัมผัส กริยา ท่าทาง ตลอดจนสีหน้า แววตา ของพยาบาลที่แสดงออกต่อผู้ป่วย

๗. วิชาชีพการพยาบาล เป็นบริการตอบสนองต่อความต้องการความช่วยเหลือของบุคคลแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บหรือ ความทุกข์ทางด้านจิตใจ

๘. ความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย เป็นความสัมพันธ์ที่ต้องอาศัย ความเข้าใจในความรู้สึกซึ่งกันและกัน บางครั้งผู้ป่วยอาจยังคงไม่รับรู้ วิตกกังวล หวาดกลัว ความเข้าใจในความรู้สึกของผู้ป่วย จะช่วยให้เข้าใจถึงจิตใจของผู้ป่วย การเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากความรู้สึกที่แตกต่าง จะก่อให้เกิดผลดีภายในกรอบของ จริยธรรมและการตัดสินใจที่ดีของพยาบาลในการบริการผู้ป่วย

๙. ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ คือสิ่งสำคัญที่สุด กระบวนการของการพยาบาล ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการเผชิญปัญหา และการปฏิบัติหน้าที่ผสมผสานกับ มนุษยธรรม ศิลปะ ความชำนาญ โดยเรียนรู้ลักษณะเฉพาะของผู้ป่วยแต่ละคน ตลอดจนการตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติต่อผู้ป่วยแต่ละคน

๑๐. วิชาชีพการพยาบาล มีพื้นฐานความเชื่อเรื่องคุณค่า ลักษณะเฉพาะตัว ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลซึ่งไม่อาจแทนที่กันได้ พยาบาลต้องรู้จักตนเองก่อนจึงจะสามารถเข้าใจบุคคลอื่น หากพยาบาลไม่เข้าใจตนเองก็ไม่อาจเข้าใจบุคคลอื่น ทำให้การปฏิบัติการตัดสินใจใด ๆ ก็ตาม จะมีลักษณะที่ขาดการคำนึงถึงบุคคลอื่น ขาดความรู้สึกรื่องใจเขาใจเรา ขาดความเคารพในความเป็นตัวของตัวเองของบุคคลอื่น

กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (๒๕๓๙) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลไว้ดังนี้

๑. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ใช้ความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานในการให้การพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยและครอบครัวในหอผู้ป่วยหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อการวางแผนและให้การพยาบาลแบบองค์รวม มีส่วนร่วมในการใช้มาตรฐานการพยาบาลเพื่อควบคุมคุณภาพให้ความร่วมมือในทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลผู้ป่วยและครอบครัวรวมถึงการขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากบุคลากรในทีมสุขภาพตามความจำเป็นได้อย่างเหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ

๒. ด้านการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการดูแลภายในหอผู้ป่วยหรือหน่วยงานเพื่อประกันคุณภาพของการให้บริการ

๒.๑) มีส่วนร่วมในการสร้างทีมการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัว

๒.๒) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขอุปสรรคที่เกิดจากบุคคล สิ่งแวดล้อม และกระบวนการทำงาน

๒.๓) มีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยในหน่วยงานที่ปฏิบัติ

๒.๔) ประเมินผลการทำงานภายในหอผู้ป่วยหรือหน่วยงาน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหอผู้ป่วยหรือหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

- ๒.๕) ร่วมประชุมปรึกษาหารือกับผู้บริหารทางการแพทย์เพื่อประเมินคุณภาพของการให้บริการพยาบาลในหอผู้ป่วยหรือหน่วยงาน
- ๒.๖) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงพยาบาลหรือองค์การวิชาชีพ
๓. ด้านวิชาการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ ให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล
- ๓.๑) สอนหรือเป็นที่ปรึกษาให้แก่นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีพยาบาลเทคนิค และหรือผู้ช่วยพยาบาล
- ๓.๒) มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือการสอน และการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัวในหน่วยงาน
- ๓.๓) ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการทำวิจัยทางการแพทย์ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่

ขอบเขตของการปฏิบัติการพยาบาล

ขอบเขตของการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การปฏิบัติที่วิชาชีพการพยาบาลมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบและเป็นข้อผูกพันต่อสังคม ขอบเขตของการปฏิบัติการพยาบาลที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการพยาบาลขององค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ครอบคลุม (สมจิต หนูเจริญกุล, ๒๕๓๙) ดังนี้

๑. จัดการกับภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วยทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยการประเมิน เฝ้าระวัง และประสานการดูแลร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และร่วมกับเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพอื่น ในการประเมินภาวะสุขภาพ ตรวจค้นและให้การรักษาเบื้องต้นในผู้ที่เกิดโรคเฉียบพลันและโรคประจำท้องถิ่น ติดตามดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรังในชุมชน ซึ่งการกระทำนั้นอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่ให้การสนับสนุน เอื้ออาทร ยอมรับความรู้สึก ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และประสบการณ์ของผู้รับบริการ

๒. เฝ้าระวังและติดตามเพื่อควบคุมคุณภาพของการบริการสุขภาพ ในบทบาทนี้พยาบาลจึงต้องรับผิดชอบการปฏิบัติงานของตนเอง มีทักษะการแก้ปัญหา การใช้วิจารณญาณเพื่อการประกันคุณภาพการพยาบาล และต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

๓. การมีส่วนร่วมในการจัดระบบบริการสุขภาพและสามารถบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ และครอบคลุมทั่วถึง รู้จักจัดลำดับความสำคัญของความต้องการการดูแลของประชาชนผู้รับบริการ เผชิญกับปัญหาการขาดแคลนพยาบาลได้อย่างเหมาะสม เอาชนะอุปสรรคที่เกิดจากระบบงาน สร้างและรักษาทีมงาน แสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในชุมชน โรงพยาบาล ที่ทำงาน โรงเรียน และในฐานะวิชาชีพผู้ปฏิบัติซึ่งทราบปัญหาของผู้รับบริการ พยาบาลควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสุขภาพทุกระดับ การแบ่งปันแหล่งประโยชน์และการเสนอข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพ

๔. การช่วยเหลือและการดูแล เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการปฏิบัติกรพยาบาล ซึ่งงานการพยาบาลมีรากฐานในสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคล ครอบครัวและชุมชน การช่วยเหลือและการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการฟื้นฟู การดูแลเรื่องความสบาย การอยู่กับผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชน ในภาวะที่เขาเผชิญกับความทุกข์ทรมาน เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดูแลสุขภาพและปัญหาของเขา นอกจากนี้พยาบาลควรให้การสนับสนุนเกื้อกูลในการพัฒนาครอบครัวและชุมชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ให้เป็นสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการเกิด การแก่ การเจ็บ และการตายอย่างสงบเมื่อถึงเวลา

๕. การสอนเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นบทบาทที่สำคัญของพยาบาล เพราะข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการดูแลสุขภาพของตนเอง และการพึ่งพาตนเอง แต่จะต้องสอนเมื่อผู้รับบริการหรือครอบครัวมีความพร้อม และใช้วิธีการที่เหมาะสม

๖. การจัดการกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการในเหตุการณ์ฉุกเฉินได้ สามารถคาดการณ์และจัดการกับภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีความปลอดภัยในชีวิตผู้ป่วย

คณะอนุกรรมการจริยธรรม สภาการพยาบาล (๒๕๔๕) ได้กำหนดขอบเขตของการปฏิบัติการพยาบาลไว้ ดังนี้

๑. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการจัดการกับภาวะสุขภาพ และความเจ็บป่วยทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต

๒. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการเฝ้าระวังโรคและติดตามเพื่อควบคุมคุณภาพของการให้บริการสุขภาพ

๓. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการบริหารการจัดการระบบสุขภาพ

๔. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการช่วยเหลือและดูแล

๕. ปฏิบัติการพยาบาลด้านการสอนให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพเป็นบทบาทสำคัญของพยาบาล

๖. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ต่าง ๆ

๗. การปฏิบัติการพยาบาลด้านการจัดระบบงานและกระบวนการให้บริการโดยมีการจัดระบบสารสนเทศและมีการใช้ข้อมูลข่าวสารสนเทศทางการพยาบาลในการบริหารจัดการ

จะเห็นว่าลักษณะงานของพยาบาลนั้นมีความซับซ้อน และสัมพันธ์กับบุคคลหลากหลาย ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน จึงต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพกำกับให้บุคลากรในวิชาชีพมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน และเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตัวพยาบาลผู้ปฏิบัติการและผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ

จริยธรรมและจรรยาบรรณบางครั้งใช้ในความหมายเดียวกัน แต่ความจริงมีข้อแตกต่างกันคือ "จริยธรรม" (ethics) หมายถึง หลักความประพฤติที่ดีงาม

เพื่อความสุขของตนเองและสังคม โดยไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือก ส่วน “จรรยาบรรณ” (code of ethics) หมายถึง ประมวลความประพฤติหรือหลักความประพฤติของบุคคลในแต่ละกลุ่มอาชีพ ที่ผู้ประกอบอาชีพการงานนั้น ๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ จรรยาบรรณจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔) “จริยธรรมแห่งวิชาชีพ” (ethics for nurses) เป็นระเบียบข้อบังคับที่สภาการพยาบาลกำหนดให้สมาชิกทุกคนในวิชาชีพการพยาบาลต้องนำไปปฏิบัติ หากมีการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับอาจถูกลงโทษได้ ส่วน “จรรยาบรรณพยาบาล” (code of ethics for nurses) หมายถึง หลักแห่งความประพฤติที่ถูกต้องเหมาะสมของวิชาชีพการพยาบาลซึ่งองค์กรวิชาชีพการพยาบาลได้กำหนดให้สมาชิกในวิชาชีพยึดถือปฏิบัติเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณและฐานะของสมาชิก โดยไม่มีบทลงโทษ (สภาการพยาบาล, ๒๕๕๑)

ความสำคัญของจรรยาบรรณพยาบาล

จรรยาบรรณพยาบาลมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง เพราะให้แนวทางสำหรับการปฏิบัติของพยาบาล เมื่อนำไปปฏิบัติย่อมเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและวิชาชีพ ทำให้พยาบาลได้รับความปลอดภัยในเชิงกฎหมาย สังคมยอมรับ ให้เกียรติ และได้รับการเชิดชู และวัตถุประสงค์ของการมีจรรยาบรรณพยาบาล (Berman et al., 2008) มีดังนี้

๑. เพื่อบอกสาธารณชนเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นต่ำของวิชาชีพการพยาบาล
๒. เพื่อให้สาธารณชนเข้าใจวิชาชีพการพยาบาล
๓. เป็นการบอกพันธะสัญญาของวิชาชีพที่มีต่อการให้บริการแก่

สาธารณชน

๔. ให้ขอบเขตสำคัญของจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
๕. ให้มาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับพฤติกรรมเชิงวิชาชีพ
๖. เป็นแนวทางของวิชาชีพเกี่ยวกับกฎระเบียบ

๗. เป็นการให้ระลึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อการดูแลผู้ป่วย/ผู้รับบริการ

วิชาชีพการพยาบาลมีหลักจริยธรรมของวิชาชีพและนำมาพัฒนาเป็นจรรยาบรรณพยาบาล ซึ่งเป็นมาตรฐานความประพฤติที่ถูกต้อง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณพยาบาลจึงเป็นการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาล ช่วยควบคุมให้พยาบาลทำงานอย่างมีคุณภาพ เกิดความปลอดภัย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ สร้างความเชื่อมั่นของสังคมต่อวิชาชีพการพยาบาล (Chitty, 2001) ตลอดจนให้พยาบาลระลึกถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อผู้รับบริการ สภาการพยาบาลระหว่างประเทศ (ICN) ได้ประกาศใช้จรรยาบรรณพยาบาลฉบับแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๓ และมีการแก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง

จรรยาบรรณพยาบาลของสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ
(International Council of Nurses Code of Ethics: The ICN Code of Ethics)
ปรับปรุงเมื่อ ค.ศ. ๒๐๑๒ (สภาการพยาบาล, ๒๕๕๔) ดังนี้

พยาบาลมีความรับผิดชอบสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันความเจ็บป่วย การฟื้นฟูสุขภาพ และการบรรเทาความทุกข์ทรมาน พยาบาลให้การพยาบาลโดยเคารพในสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิในชีวิตและความมีอิสระ เคารพในศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงอายุ สีผิว ศาสนา ความสามารถ ความเจ็บป่วย เพศ เชื้อชาติ ฐานะทางสังคม พยาบาลต้องให้บริการสุขภาพแก่ผู้รับบริการทั้งปัจเจกบุคคล ครอบครัว และชุมชน อย่างเท่าเทียมกัน รายละเอียดของจรรยาบรรณพยาบาลของสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

๑. จรรยาบรรณพยาบาลที่มีต่อประชาชน

๑.๑ พยาบาลมีความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้ต้องการการพยาบาล

๑.๒ ในการดูแล พยาบาลส่งเสริมสิ่งแวดล้อมโดยเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อทางจิตวิญญาณของปัจเจกบุคคล ครอบครัว และชุมชน

๑.๓ พยาบาลให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่ผู้รับบริการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจรับการดูแลและการรักษา

๑.๔ พยาบาลจะรักษาความลับของบุคคล และจะใช้วิจารณญาณในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเหล่านี้

๑.๕ พยาบาลมีการแบ่งปันความรับผิดชอบกับสังคม ในการริเริ่มและสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมภาวะสุขภาพ และความต้องการด้านสังคมของสาธารณะ โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มที่มีความอ่อนแอ

๑.๖ พยาบาลให้การสนับสนุนความเสมอภาคและความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากร การเข้าถึงบริการการดูแลสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจ

๑.๗ พยาบาลจะแสดงให้เห็นคุณค่าทางวิชาชีพ ได้แก่ ความสุภาพเรียบร้อย ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ ความน่าเชื่อถือน่าไว้วางใจ และความซื่อสัตย์

๒. จรรยาบรรณพยาบาลที่มีต่อการปฏิบัติ

๒.๑ พยาบาลมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติพยาบาล และคงไว้ซึ่งสมรรถนะโดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๒ พยาบาลคงไว้ซึ่งมาตรฐานสุขภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยปราศจากความเสี่ยงที่จะได้รับอันตราย

๒.๓ พยาบาลจะใช้วิจารณญาณในการมอบหมายงานให้แก่บุคคลที่มีศักยภาพและมีความรับผิดชอบต่องาน

๒.๔ พยาบาลต้องรักษามาตรฐานของการปฏิบัติงานตลอดเวลา ซึ่งจะสะท้อนความเป็นวิชาชีพและเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับสาธารณะ

๒.๕ ในการให้บริการการพยาบาล พยาบาลต้องมั่นใจว่าการใช้เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้าต้องมีความปลอดภัย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิ ของบุคคล

๒.๖ พยาบาลมุ่งมั่นในการสนับสนุนการปฏิบัติทางวัฒนธรรมเพื่อการ ส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมและการสื่อสารอย่างเปิดเผย

๓. จรรยาบรรณพยาบาลที่มีต่อวิชาชีพ

๓.๑ พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการ พยาบาลทางคลินิก การจัดการ การวิจัย และการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับและการนำ มาตรฐานไปสู่การปฏิบัติ

๓.๒ พยาบาลมีการพัฒนาความรู้เชิงวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

๓.๓ พยาบาลมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งแก่นแท้ ของคุณค่าทางวิชาชีพ

๓.๔ พยาบาลมีความกระตือรือร้นในการเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม และคงไว้ซึ่งความปลอดภัย มีสังคมที่เท่าเทียม และสภาวะเศรษฐกิจจากการทำงาน

๓.๕ พยาบาลต้องดูแลและปกป้องสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติให้ยั่งยืน และตระหนักถึงผลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสุขภาพ

๓.๖ พยาบาลสนับสนุนให้องค์กรวิชาชีพเป็นสิ่งแวดล้อมทางจริยธรรม และคัดค้านการปฏิบัติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีจริยธรรม

๔. จรรยาบรรณพยาบาลที่มีต่อผู้ร่วมงาน

๔.๑ พยาบาลรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานทั้งในวิชาชีพ เดียวกันและวิชาชีพอื่น

๔.๒ พยาบาลมีการกระทำที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องป้องกันบุคคล ครอบครัวยุ และชุมชน เมื่อสุขภาพอยู่ในภาวะอันตรายจากผู้ร่วมงานหรือจาก บุคคลอื่น

๔.๓ พยาบาลมีการกระทำที่เหมาะสมในการระคับระคองและเสนอแนะ
ผู้ร่วมงานให้มีการปฏิบัติทางจริยธรรม

จรรยาบรรณพยาบาลของสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา

(The America Nurses Association : ANA) (กองการพยาบาล, ม.ป.ป.; Peter & Storch, 2008 อ้างในพรศิริ พันธสี, ๒๕๕๖) มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. พยาบาลพึงให้บริการพยาบาลด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี และ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยไม่จำกัดในเรื่องสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ
คุณสมบัติเฉพาะกิจหรือสภาพปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้ป่วย

๒. พยาบาลพึงเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้ป่วยโดยรักษาข้อมูลเกี่ยวกับ
ผู้ป่วยไว้เป็นความลับ

๓. พยาบาลพึงให้การปกป้องคุ้มครองแก่ผู้ป่วย สังคม ในกรณีที่มีการ
ให้บริการสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยถูกกระทำที่อาจเกิดจากความไม่รู้
ขาดศีลธรรม จริยธรรม หรือการกระทำที่ผิดกฎหมายจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด

๔. พยาบาลมีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจและให้การพยาบาลแก่
ผู้ป่วยแต่ละราย

๕. พยาบาลพึงดำรงไว้ซึ่งสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล

๖. พยาบาลพึงตัดสินใจด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน ใช้ข้อมูล สมรรถนะและ
คุณสมบัติอื่น ๆ เป็นหลักในการขอคำปรึกษาหารือ ยอมรับในหน้าที่ความรับผิดชอบ
รวมถึงการมอบหมายกิจกรรมการปฏิบัติการพยาบาลให้ผู้อื่นปฏิบัติ

๗. พยาบาลพึงมีส่วนร่วมและสนับสนุนในกิจกรรมการพัฒนาความรู้
เชิงวิชาชีพ

๘. พยาบาลพึงมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพและส่งเสริม
มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล

๙. พยาบาลพึงมีส่วนร่วมในการที่จะกำหนดและดำรงไว้ซึ่งสถานภาพของ
การทำงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติพยาบาลที่มีคุณภาพสูง

๑๐. พยาบาลพึงมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองสังคมจากการเสนอข้อมูลที่ผิด และดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในวิชาชีพ

๑๑. พยาบาลพึงร่วมมือและเป็นเครือข่ายกับสมาชิกด้านสุขภาพอนามัยและบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเพื่อส่งเสริมชุมชนและสนองตอบความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของสังคม

จากการพิจารณาข้อความในจรรยาบรรณพยาบาลของสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ และจรรยาบรรณพยาบาลของสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา จะเห็นว่าสาระในจรรยาบรรณพยาบาลของทั้งสองแห่งอาจมีบางเรื่องที่แตกต่างกันออกไปบ้าง แต่สาระสำคัญของวิชาชีพที่มีความเหมือนกัน คือ พยาบาลต้องมีความรับผิดชอบในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องเสมอ เพื่อการรักษามาตรฐานของการปฏิบัติงาน ให้สาธารณชนเกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพการพยาบาล ให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการด้วยการคำนึงถึงค่านิยม วัฒนธรรม สิทธิส่วนบุคคล เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยึดหลักจริยธรรม เช่น การให้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเพียงพอ ให้อิสระ รักษาความลับ มีความยุติธรรม ความเสมอภาค และใช้แนวคิดทางจริยธรรมเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้ดูแลผู้รับบริการ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานทั้งในวิชาชีพและวิชาชีพอื่น ให้ความร่วมมือและเป็นเครือข่ายกับสมาชิกด้านสุขภาพอนามัยและบุคคลอื่นในสังคม

ใบงาน

1.วัตถุประสงค์ของการมีจรรยาบรรณพยาบาล มีอะไรบ้าง

ตอบ.....

2.พยาบาลมีความรับผิดชอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ตอบ.....